

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็นดังนี้

๔.๑ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๔.๔ ปัญหา และข้อเสนอแนะในความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๔.๕ สรุปผลการสัมภาษณ์บุคคลเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

๔.๖ สรุปองค์ความรู้การวิจัย

๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๓๗๔)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนคน	ร้อยละ
๑. เพศ		
หญิง	๑๖๒	๔๓.๓
ชาย	๒๑๒	๕๖.๗
รวม	๓๗๔	๑๐๐
๒. อายุ		
๒๐-๓๐ ปี	๗๓	๑๙.๕
๓๑-๔๐ ปี	๒๒๑	๕๙.๑
๔๑-๕๐ ปี	๕๑	๑๓.๖
๕๑ ปีขึ้นไป	๒๙	๗.๘
รวม	๓๗๔	๑๐๐
๓. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	๗๑	๑๙.๐
มัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า	๒๐๔	๕๔.๕
ปวส/ปริญญาตรี	๗๖	๒๐.๓
สูงกว่าปริญญาตรี	๒๓	๖.๑
รวม	๓๗๔	๑๐๐
๔. อาชีพ		
เกษตรกร	๙๒	๒๔.๖
อาชีพส่วนตัว	๒๒๐	๕๘.๘
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	๖๒	๑๖.๖
อื่น ๆ ระบุ.....	-	-
รวม	๓๗๔	๑๐๐
๕. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๖๐	๑๖.๐
๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๙๔	๕๑.๙
๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท	๖๑	๑๖.๓
มากกว่า ๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๕๙	๑๕.๘
รวม	๓๗๔	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ประชาชน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๒๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๗ และเพศหญิง จำนวน ๑๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๓

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๒๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๑ รองลงมา คือ มีอายุ ๒๐-๓๐ ปี จำนวน ๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕ อายุ ๔๑-๕๐ ปี จำนวน ๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๖ และอายุตั้งแต่ ๕๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๘ ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน ๒๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๕ รองลงมา มีระดับการศึกษา ระดับ ปวส./ปริญญาตรี จำนวน ๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๓ ระดับประถมศึกษา จำนวน ๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๐ และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๑ ตามลำดับ

อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่อาชีพส่วนตัว จำนวน ๒๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๘ รองลงมา คือ เกษตรกรรม จำนวน ๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๖ และข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน ๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖ ตามลำดับ

รายได้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๙๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๙ รองลงมา คือ มีรายได้ ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓ ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๐ ตั้งแต่ ๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป จำนวน ๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๘ ตามลำดับ

๔.๒ ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดระเบียบสังคม ด้านการพัฒนาสังคม และด้านเศรษฐกิจ โดยภาพรวมรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒ - ๔.๕

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวม

บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านการจัดระเบียบสังคม	๓.๙๔	.๗๖๙	มาก
๒. ด้านการพัฒนาสังคม	๓.๘๑	.๗๒๐	มาก
๓. ด้านเศรษฐกิจ	๓.๘๗	.๗๖๕	มาก
ภาพรวม	๓.๘๗	.๗๐๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๗$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการจัดระเบียบสังคม

(n = ๓๗๔)

ลำดับ	บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑.	พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของท่านด้านคุณธรรมจริยธรรม	๔.๒๙	.๙๕๙	มาก
๒.	พระสงฆ์สามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเพื่อ让您นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตจริงได้	๓.๘๖	๑.๑๐๓	มาก
๓.	พระสงฆ์สามารถให้ความรู้กับท่านเกี่ยวกับการดำรงชีวิต	๔.๐๙	.๙๗๔	มาก
๔.	พระสงฆ์ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแล้วอบรมส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตาม	๓.๘๔	๑.๐๑๒	มาก
๕.	พระสงฆ์เป็นแบบอย่างของชุมชน ในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง	๓.๙๓	.๙๑๓	มาก
๖.	พระสงฆ์ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านจิตใจ	๓.๘๗	.๙๙๒	มาก
๗.	พระสงฆ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนในการใช้หลักธรรมเพื่อการพัฒนา	๓.๙๑	๑.๐๐๐	มาก
๘.	พระสงฆ์ส่งเสริมให้ชาวบ้านมีความอดทน ขยันขันแข็งในการทำงาน	๓.๘๗	.๙๗๐	มาก
๙.	พระสงฆ์ให้ความรู้เกี่ยวกับความอดทนต่อการทำงานที่สุจริตและความซื่อสัตย์	๓.๘๗	.๙๕๔	มาก
๑๐.	พระสงฆ์ส่งเสริมให้ประชาชนมีความคิดริเริ่ม และร่วมมือกันช่วยเหลือตนเอง	๓.๘๙	.๙๖๔	มาก
รวม		๓.๙๔	.๗๖๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการจัดระเบียบสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการพัฒนาสังคม

(n = 374)

ลำดับ	บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑.	พระสงฆ์สามารถเป็นผู้ประสานระหว่างประชาชนและหน่วย งานต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจนำไปสู่การพัฒนาที่แท้จริงได้	3.74	1.007	มาก
๒.	พระสงฆ์เป็นแบบอย่างของชุมชนในการพัฒนาสังคม	4.03	.800	มาก
๓.	พระสงฆ์มีบทบาทเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้อันมีประโยชน์ต่อชุมชนของท่าน	3.62	1.030	มาก
๔.	พระสงฆ์ปรับปรุง พัฒนาวัดโดยให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมเสมอ	3.97	.898	มาก
๕.	พระสงฆ์มีความเป็นนักพัฒนา คือ ชยัน ดุแลวัด และบริเวณโดยรอบให้มีความสะอาด สภาพแวดล้อมที่ดีเสมอ	3.74	1.054	มาก
๖.	พระสงฆ์จัดงานประเพณีประจำปีเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรม	3.85	.898	มาก
๗.	พระสงฆ์จัดการเผยแผ่ อบรมศีลธรรม และจริยธรรมให้กับประชาชนในชุมชน	3.73	.959	มาก
๘.	พระสงฆ์ส่งเสริมการบูรณะก่อสร้าง และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย	3.78	.962	มาก
๙.	พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรมในโรงเรียน	3.75	.988	มาก
๑๐.	พระสงฆ์แนะนำสั่งสอนประชาชนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา	3.85	.895	มาก
รวม		3.81	.720	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการพัฒนาสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านเศรษฐกิจ

(n = ๓๗๔)

ลำดับ	บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑.	พระสงฆ์ดำเนินการบริหารจัดการกิจการต่าง ๆ ภายในวัดตามหลักเศรษฐกิจ	๓.๘๓	.๙๘๒	มาก
๒.	พระสงฆ์สนับสนุนการดำเนินงานในชุมชนเพื่อการพัฒนา	๓.๘๒	๑.๐๒๓	มาก
๓.	พระสงฆ์มีการส่งเสริมอบรมชุมชนด้วยการนำหลักธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ อดทน เพื่อการพัฒนา	๓.๗๘	๑.๐๖๗	มาก
๔.	พระสงฆ์ช่วยเหลือชาวบ้าน หรือชุมชนที่ขาดแคลนยากจนบนหลักธรรมแห่งการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	๔.๐๕	.๘๗๓	มาก
๕.	พระสงฆ์จัดกิจกรรม ให้วัดเป็นส่วนกลางในการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพเสริมให้แก่ประชาชน	๓.๗๕	๑.๐๒๑	มาก
๖.	พระสงฆ์สนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนรู้จักการออม	๓.๘๙	.๙๘๑	มาก
๗.	พระสงฆ์สนับสนุนและส่งเสริมเกษตรแบบพึ่งพาตนเอง	๓.๙๑	๑.๐๔๙	มาก
๘.	พระสงฆ์อบรมให้ความรู้เรื่องการทำสมุนไพร ยารักษาโรค	๓.๙๗	.๙๑๖	มาก
๙.	พระสงฆ์สนับสนุนให้มีการฝึกวิชาชีพต่าง ๆ ให้กับประชาชน	๓.๗๙	๑.๐๔๖	มาก
๑๐.	พระสงฆ์สนับสนุนให้ประชาชนดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	๓.๙๑	.๙๗๗	มาก
รวม		๓.๘๗	.๗๖๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๘๗) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ การจำแนกตามเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ตามสมมติฐานที่ ๑-๕

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชน ที่มีเพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๖ เปรียบเทียบทัศนคติความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามเพศ

(n = ๓๗๔)

บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนา ชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัด เพชรบูรณ์	เพศ				t	Sig.
	ชาย (คน)		หญิง (คน)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
๑. ด้านการจัดระเบียบสังคม	๓.๙๑	.๗๓๘	๓.๙๖	.๗๙๒	๓.๗๘๗	.๐๕๒
๒. ด้านการพัฒนาสังคม	๓.๗๘	.๖๙๘	๓.๘๓	.๗๓๘	๓.๕๒๙	.๐๖๑
๓. ด้านเศรษฐกิจ	๓.๘๕	.๗๓๒	๓.๘๘	.๗๙๑	๓.๑๙๕	.๐๗๕
รวม	๓.๘๕	.๖๗๖	๓.๘๙	.๗๒๓	๓.๓๖๖	.๐๖๗

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t – test แบบข้อมูล ๒ กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน พบว่า ประชาชนที่มี เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชน ที่มีอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๗ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามอายุ

(n = ๓๗๔)

บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์		SS	Df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการจัดระเบียบสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๑๓.๓๒๔	๓	๔.๔๔๑	๗.๙๓๔*	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๐๗.๑๒๗	๓๗๐	.๕๖๐		
	รวม	๒๒๐.๔๕๑	๓๗๓			
๒. ด้านการพัฒนาสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๘.๑๒๒	๓	๒.๗๐๗	๕.๔๐๕*	.๐๐๑
	ภายในกลุ่ม	๑๘๕.๓๕๖	๓๗๐	.๕๐๑		
	รวม	๑๙๓.๔๗๘	๓๗๓			
๓. ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	๑๐.๘๗๖	๓	๓.๖๒๕	๖.๔๖๓*	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๐๗.๕๕๕	๓๗๐	.๕๖๑		
	รวม	๒๑๘.๔๓๑	๓๗๓			
รวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	๑๐.๖๔๔	๓	๓.๕๔๘	๗.๕๖๘*	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๑๗๓.๔๗๓	๓๗๐	.๔๖๙		
	รวม	๑๘๔.๑๑๗	๓๗๓			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๗ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกันทุกด้าน ดังนั้นจึงเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดย และรายด้านของบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดระเบียบสังคม ด้านการพัฒนาสังคม และด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอายุ และเปรียบเทียบความแตกต่างกันรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดในตารางที่ ๔.๘ - ๔.๑๑

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวม

อายุ	$\bar{X}$	อายุ			
		๒๐-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑ ปีขึ้นไป
		๓.๘๗	๓.๙๘	๓.๖๒	๓.๔๗
๒๐-๓๐ ปี	๓.๘๗		-๐.๑๑	๐.๓๖*	๐.๔๐
๓๑-๔๐ ปี	๓.๙๘			๐.๓๖*	๐.๕๑
๔๑-๕๐ ปี	๓.๖๒				๐.๑๕
๕๑ ปีขึ้นไป	๓.๔๗				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๘ ประชาชนที่มีอายุ ๒๐-๓๐ ปี มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมน้อยกว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี ๔๑-๕๐ ปี และ ๕๑ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการจัดระเบียบสังคม

อายุ	$\bar{X}$	อายุ			
		๒๐-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑ ปีขึ้นไป
		๓.๙๕	๔.๐๖	๓.๖๗	๓.๔๘
๒๐-๓๐ ปี	๓.๙๕		-๐.๑๑	๐.๒๘	๐.๔๗*
๓๑-๔๐ ปี	๔.๐๖			๐.๓๙*	๐.๕๘
๔๑-๕๐ ปี	๓.๖๗				๐.๑๙
๕๑ ปีขึ้นไป	๓.๔๘				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๙ ประชาชนที่มีอายุ ๒๐-๓๐ ปี มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการจัดระเบียบสังคม น้อยกว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี ๔๑-๕๐ ปี และ ๕๑ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ **ด้านการพัฒนาสังคม**

อายุ	$\bar{X}$	อายุ			
		๒๐-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑ ปีขึ้นไป
		๓.๘๑	๓.๙๐	๓.๕๗	๓.๔๘
๒๐-๓๐ ปี	๓.๘๑		-๐.๐๙	๐.๒๔	๐.๓๓*
๓๑-๔๐ ปี	๓.๙๐			๐.๓๓*	๐.๔๒
๔๑-๕๐ ปี	๓.๕๗				๐.๐๙
๕๑ ปีขึ้นไป	๓.๔๘				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ ประชาชนที่มีอายุ ๒๐-๓๐ ปี มีระดับความคิดเห็นบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการพัฒนาสังคมน้อยกว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี ๔๑-๕๐ ปี และ ๕๑ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ **ด้านเศรษฐกิจ**

อายุ	$\bar{X}$	อายุ			
		๒๐-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑ ปีขึ้นไป
		๓.๘๗	๓.๙๘	๓.๖๓	๓.๔๔
๒๐-๓๐ ปี	๓.๘๗		-๐.๑๑	๐.๒๔	๐.๔๓*
๓๑-๔๐ ปี	๓.๙๘			๐.๓๕*	๐.๕๔
๔๑-๕๐ ปี	๓.๖๓				๐.๑๙
๕๑ ปีขึ้นไป	๓.๔๔				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ ประชาชนที่มีอายุ ๒๐-๓๐ ปี มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านเศรษฐกิจน้อยกว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี ๔๑-๕๐ ปี และ ๕๑ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชน ที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๒ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = ๓๗๔)

บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนา ชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัด เพชรบูรณ์		SS	Df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการจัด ระเบียบสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๖.๒๓๙	๓	๒.๐๘๐	๓.๕๙๒*	.๐๑๔
	ภายในกลุ่ม	๒๑๔.๒๑๒	๓๗๐	.๕๗๙		
	รวม	๒๒๐.๔๕๑	๓๗๓			
๒. ด้านการพัฒนา สังคม	ระหว่างกลุ่ม	๔.๖๗๕	๓	๑.๕๕๘	๓.๐๕๔*	.๐๒๘
	ภายในกลุ่ม	๑๘๘.๘๐๔	๓๗๐	.๕๑๐		
	รวม	๑๙๓.๔๗๘	๓๗๓			
๓. ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	๕.๒๘๗	๓	๑.๗๖๒	๓.๐๖๐*	.๐๒๘
	ภายในกลุ่ม	๒๑๓.๑๔๔	๓๗๐	.๕๗๖		
	รวม	๒๑๘.๔๓๑	๓๗๓			
รวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	๕.๓๒๔	๓	๑.๗๗๕	๓.๖๗๒*	.๐๑๒
	ภายในกลุ่ม	๑๗๘.๗๙๔	๓๗๐	.๔๘๓		
	รวม	๑๘๔.๑๑๗	๓๗๓			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า ประชาชน ที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความ คิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวม แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกันทุกด้าน ดังนั้นจึง เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ต่างกันของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยภาพรวมจำแนกเป็นรายด้านของบทบาทพระสงฆ์ ในการพัฒนาชุมชน ทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดระเบียบสังคม ด้านการพัฒนาสังคม และด้าน เศรษฐกิจ จำแนกตามการศึกษา และเปรียบเทียบความแตกต่างกันรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อย ที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดในตารางที่ ๔.๑๓ - ๔.๑๖

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวม

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา			
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	ปวส./ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		๓.๗๘	๓.๙๗	๓.๘๑	๓.๕๔
ประถมศึกษา	๓.๗๘		-๐.๑๙	-๐.๐๓	๐.๒๔*
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	๓.๙๗			๐.๑๖	๐.๔๓
ปวส./ปริญญาตรี	๓.๘๑				๐.๒๗*
สูงกว่าปริญญา	๓.๕๔				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ ประชาชนที่มีการศึกษาประถมศึกษา และมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการจัดระเบียบสังคม

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา			
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	ปวส./ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		๓.๘๓	๔.๐๕	๓.๘๗	๓.๕๙
ประถมศึกษา	๓.๘๓		-๐.๒๒	-๐.๐๔	๐.๒๔*
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	๔.๐๕			๐.๑๘*	๐.๔๖
ปวส./ปริญญาตรี	๓.๘๗				๐.๒๘*
สูงกว่าปริญญา	๓.๕๙				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ ประชาชนที่มีการศึกษาประถมศึกษา และมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการพัฒนาสังคม

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา			
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	ปวส./ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		๓.๗๓	๓.๙๐	๓.๗๒	๓.๕๒
ประถมศึกษา	๓.๗๓		-๐.๑๗	๐.๐๑	๐.๒๑*
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	๓.๙๐			๐.๑๘*	๐.๓๘
ปวส./ปริญญาตรี	๓.๗๒				๐.๒๐*
สูงกว่าปริญญา	๓.๕๒				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ ประชาชนที่มีการศึกษาประถมศึกษา และมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๖ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านเศรษฐกิจ

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา			
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	ปวส./ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		๓.๗๘	๓.๙๖	๓.๘๓	๓.๕๐
ประถมศึกษา	๓.๗๘		-๐.๑๘	-๐.๐๕	๐.๒๘*
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	๓.๙๖			๐.๑๓	๐.๔๖
ปวส./ปริญญาตรี	๓.๘๓				๐.๓๓*
สูงกว่าปริญญา	๓.๕๐				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๖ ประชาชนที่มีการศึกษาประถมศึกษา และมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชน ที่มีอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๗ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามอาชีพ

(n = ๓๗๔)

บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์		SS	Df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการจัด ระเบียบสังคม	ระหว่างกลุ่ม	.๐๑๘	๒	.๐๐๙	.๐๑๕	.๙๘๕
	ภายในกลุ่ม	๒๒๐.๔๓๓	๓๗๑	.๕๙๔		
	รวม	๒๒๐.๔๕๑	๓๗๓			
๒. ด้านการพัฒนา สังคม	ระหว่างกลุ่ม	.๒๑๑	๒	.๑๐๕	.๒๐๓	.๘๑๗
	ภายในกลุ่ม	๑๙๓.๒๖๗	๓๗๑	.๕๒๑		
	รวม	๑๙๓.๔๗๘	๓๗๓			
๓. ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	.๐๑๙	๒	.๐๐๙	.๐๑๖	.๙๘๔
	ภายในกลุ่ม	๒๑๘.๔๑๓	๓๗๑	.๕๘๙		
	รวม	๒๑๘.๔๓๑	๓๗๓			
รวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	.๐๔๖	๒	.๐๒๓	.๐๔๗	.๙๕๔
	ภายในกลุ่ม	๑๘๔.๐๗๑	๓๗๑	.๔๙๖		
	รวม	๑๘๔.๑๑๗	๓๗๓			

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า ประชาชน ที่มีอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชน ที่มีอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชน ที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๘ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

(n = ๓๗๔)

บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์		SS	Df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการจัดระเบียบสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๗.๑๒๐	๓	๒.๓๗๓	๔.๑๑๗*	.๐๐๗
	ภายในกลุ่ม	๒๑๓.๓๓๐	๓๗๐	.๕๗๗		
	รวม	๒๒๐.๔๕๑	๓๗๓			
๒. ด้านการพัฒนาสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๗.๓๑๕	๓	๒.๔๓๘	๔.๘๔๖*	.๐๐๓
	ภายในกลุ่ม	๑๘๖.๑๖๓	๓๗๐	.๕๐๓		
	รวม	๑๙๓.๔๗๘	๓๗๓			
๓. ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	๖.๘๓๓	๓	๒.๒๗๘	๓.๙๘๓*	.๐๐๘
	ภายในกลุ่ม	๒๑๑.๕๙๘	๓๗๐	.๕๗๒		
	รวม	๒๑๘.๔๓๑	๓๗๓			
รวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	๖.๖๘๘	๓	๒.๒๒๙	๔.๖๔๙*	.๐๐๓
	ภายในกลุ่ม	๑๗๗.๔๒๙	๓๗๐	.๔๘๐		
	รวม	๑๘๔.๑๑๗	๓๗๓			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า ประชาชน ที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมภาพแตกต่างกัน (Sig=๐.๐๐๐) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่ความคิดเห็นต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกันทุกด้าน ดังนั้นจึงเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยภาพรวมและรายด้านของบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดระเบียบสังคม ด้านการพัฒนาสังคม และ ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตาม รายได้ต่อเดือน และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดในตารางที่ ๔.๑๙ - ๔.๒๒

ตารางที่ ๔.๑๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาท
พระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวม

รายได้	$\bar{X}$	รายได้			
		ต่ำกว่า	๑๐,๐๐๑ –	๑๕,๐๐๑ –	๒๐,๐๐๑
		๑๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	บาท ขึ้นไป
		บาท	บาท	บาท	
		๓.๘๐	๓.๙๗	๓.๙๒	๓.๕๙
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๘๐		-๐.๑๗	-๐.๑๒	๐.๒๑
๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท	๓.๙๗			๐.๐๕	๐.๓๘*
๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท	๓.๙๒				๐.๓๓*
๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๓.๕๙				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๙ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นน้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้ ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท, ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท และ ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท

ประชาชนที่รายได้ ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นน้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นน้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท

ตารางที่ ๔.๒๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาท
พระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการจัดระเบียบสังคม

รายได้	$\bar{X}$	รายได้			
		ต่ำกว่า	๑๐,๐๐๑ –	๑๕,๐๐๑ –	๒๐,๐๐๑
		๑๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	บาท ขึ้นไป
		บาท	บาท	บาท	
		๓.๘๗	๔.๐๔	๓.๙๙	๓.๖๕
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๘๗		-๐.๑๗	-๐.๑๒	๐.๒๒
๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท	๔.๐๔			๐.๐๕	๐.๓๙*
๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท	๓.๙๙				๐.๓๔*
๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๓.๖๕				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๐ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นน้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท, ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท และ ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท

ประชาชนที่รายได้ ๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป มีความคิดเห็นน้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นน้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท

ตารางที่ ๔.๒๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการพัฒนาสังคม

รายได้	$\bar{X}$	รายได้			
		ต่ำกว่า	๑๐,๐๐๑ -	๑๕,๐๐๑ -	๒๐,๐๐๑
		๑๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	บาท ขึ้นไป
		บาท	บาท	บาท	
		๓.๖๙	๓.๙๓	๓.๗๗	๓.๕๖
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๖๙		-๐.๒๔	-๐.๘๘	๐.๑๓*
๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท	๓.๙๓			๐.๑๖*	๐.๓๗
๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท	๓.๗๗				๐.๒๑
๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๓.๕๖				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๑ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นน้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท, ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท และ ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท

ประชาชนที่รายได้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นน้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นน้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท

ตารางที่ ๔.๒๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านเศรษฐกิจ

รายได้	$\bar{X}$	รายได้			
		ต่ำกว่า	๑๐,๐๐๑ –	๑๕,๐๐๑ –	๒๐,๐๐๑
		๑๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	บาท ขึ้นไป
		บาท	บาท	บาท	
		๓.๘๓	๓.๙๓	๓.๙๘	๓.๕๗
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๘๓		-๐.๑	-๐.๑๕	๐.๒๖
๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท	๓.๙๓			-๐.๐๕	๐.๓๖*
๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท	๓.๙๘				๐.๔๑*
๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๓.๕๗				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๒ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นน้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้ ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท, ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท และ ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท

ประชาชนที่รายได้ ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นน้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นน้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท

ตารางที่ ๔.๒๓ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลตามสมมติฐานที่ ๑-๕

สมมติฐาน	ตัวแปรทดสอบ	t	F	sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
๑.	เพศ	๓.๓๖๖		.๐๖๗	-	✓
๒.	อายุ		๗.๕๖๘	.๐๐๐	✓	-
๓.	ระดับการศึกษา		๓.๖๗๒	.๐๑๒	✓	-
๔.	อาชีพ		.๐๔๗	.๙๕๔	-	✓
๕.	รายได้ต่อเดือน		๔.๖๔๙	.๐๐๓	✓	-

จากตารางที่ ๔.๒๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ สรุปได้ว่า

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

๔.๔ ปัญหา และข้อเสนอแนะในความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกรายด้าน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๔-๔.๒๖

ตารางที่ ๔.๒๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการจัดระเบียบสังคม

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
		จำนวน
๑	พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนให้มากกว่านี้ เพื่อจะได้ขอรับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการที่พระสงฆ์จะเข้าไปมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนในหลาย ๆ ด้าน	๑๒
๒	พระสงฆ์ควรมีการจัดตั้งกองทุนส่วนกลางในแต่ละเขตการปกครองในระดับอำเภอหรือตำบล เพื่อใช้เป็นงบประมาณในการช่วยเหลือพัฒนาสังคมด้านต่าง ๆ ชะลอการพัฒนาศาสนสถานที่เกิดขึ้นใหม่มามุ่งพัฒนาจิตใจประชาชนในท้องถิ่น	๘
๓	พระสงฆ์ควรอยู่ในความปกครองดูแลคณะสงฆ์ของจังหวัดเพชรบูรณ์ให้มีความสงบเรียบร้อยได้เป็นอย่างดีตามระเบียบ โดยถือพระธรรมวินัยเป็นสำคัญ	๗

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มากที่สุด คือ พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนให้มากกว่านี้ เพื่อจะได้ขอรับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการที่พระสงฆ์จะเข้าไปมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนในหลาย ๆ ด้าน จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๑

รองลงมา คือ พระสงฆ์ควรมีการจัดตั้งกองทุนส่วนกลางในแต่ละเขตการปกครองในระดับอำเภอหรือตำบล เพื่อใช้เป็นงบประมาณในการช่วยเหลือพัฒนาสังคมด้านต่าง ๆ ขะลอกการพัฒนาศาสนสถานที่เกิดขึ้นเป็นประจำ หันมามุ่งพัฒนาจิตใจประชาชนในท้องถิ่น จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๘ และน้อยที่สุด คือ พระสงฆ์ควรอยู่ในความปกครองดูแลคณะสงฆ์ของจังหวัดเพชรบูรณ์ให้มีความสงบเรียบร้อยได้เป็นอย่างดีตามระเบียบ โดยถือพระธรรมวินัยเป็นสำคัญ จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕

ตารางที่ ๔.๒๕ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการพัฒนาสังคม

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
		จำนวน
๑	พระสงฆ์ให้ความสำคัญน้อยต่อการพัฒนาชุมชน ยังขาดการเสียสละอย่างจริงจังในการยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือสังคม ดำเนินการกระทำไปตามรูปแบบวิธีการเดิม ๆ ขาดการคิดริเริ่มสร้างสรรค์	๑๔
๒	ปัจจุบันความก้าวหน้าของหน่วยงานรัฐภาคส่วนต่าง ๆ มีบทบาทในการพัฒนาสังคมอย่างกว้างขวาง ทัวถึง ทำให้วัดและหรือพระสงฆ์มีบทบาทในการช่วยเหลือพัฒนาสังคมด้านต่าง ๆ น้อยลงแทบไม่มีเลย ซึ่งต่างกับสมัยก่อนที่วัดเป็นศูนย์กลาง ที่พึ่งของสังคมด้านต่าง ๆ	๗
๓	พระสงฆ์ส่วนใหญ่ทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ประกอบพิธีกรรม กิจกรรมในทางศาสนา ตามประเพณีวัฒนธรรม ขาดการเผยแผ่สั่งสอน ให้ประชาชนในสังคมได้เข้าใจถึงหลักพุทธธรรมอย่างแท้จริง	๘

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มากที่สุด คือ พระสงฆ์ให้ความสำคัญน้อยต่อการพัฒนาชุมชน ยังขาดการเสียสละอย่างจริงจังในการยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือสังคม ดำเนินการกระทำไปตามรูปแบบวิธีการเดิม ๆ ขาดการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๕ รองลงมา คือ พระสงฆ์ส่วนใหญ่ทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ประกอบพิธีกรรม กิจกรรมในทางศาสนา ตามประเพณีวัฒนธรรม ขาดการเผยแผ่สั่งสอน ให้ประชาชนในสังคมได้เข้าใจถึงหลักพุทธธรรมอย่างแท้จริง จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๒ และน้อยที่สุด คือ ปัจจุบันความก้าวหน้าของหน่วยงานรัฐภาคส่วนต่าง ๆ มีบทบาทในการพัฒนาสังคมอย่างกว้างขวาง ทัวถึง ทำให้วัดและหรือพระสงฆ์มีบทบาทในการช่วยเหลือพัฒนาสังคมด้านต่าง ๆ น้อยลง แทบไม่มีเลย ซึ่งต่างกับสมัยก่อนที่วัดเป็นศูนย์กลาง ที่พึ่งของสังคมด้านต่าง ๆ จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๐

ตารางที่ ๔.๒๖ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัด เพชรบูรณ์ ด้านเศรษฐกิจ

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
		จำนวน
๑	พระสงฆ์ควรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์รูปแบบ วิธีการใหม่ๆ ในการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ เกี่ยวกับหลักพุทธธรรม ประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับความสนใจของประชาชน เพื่อให้วัดไม่ใช่เป็นเพียงสถานที่ประกอบพิธีกรรม กิจกรรมทาง ศาสนา	๑๐
๒	ปัจจุบันจำนวนผู้บวชอยู่ประจำลดจำนวนลง ส่งผลให้วัดต่าง ๆ ขาดบุคลากร ในการดำเนินงาน ภาระการช่วยเหลือพัฒนาสังคมจึง ตกอยู่ที่ พระสงฆ์รูปใดรูปหนึ่ง จึงเป็นเรื่องยากพอสมควรที่ทำให้ บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม กระทำได้เต็มที่อย่างแท้จริง	๘
๓	พระสงฆ์ควรมีการร่วมมือกับท้องถิ่นภาคส่วนต่าง ๆ ในการร่วมกัน รณรงค์ ให้ประชาชนอนุรักษ์ เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานความพอเพียง	๖

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มากที่สุด คือ พระสงฆ์ควรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์รูปแบบ วิธีการใหม่ๆ ในการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ เกี่ยวกับหลักพุทธธรรม ประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับความสนใจของประชาชนเพื่อให้วัดไม่ใช่เป็นเพียงสถานที่ประกอบพิธีกรรม กิจกรรมทางศาสนา จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๘ รองลงมา คือ ปัจจุบันจำนวนผู้บวชอยู่ประจำลดจำนวนลง ส่งผลให้วัดต่าง ๆ ขาดบุคลากร ในการดำเนินงาน ภาระการช่วยเหลือพัฒนาสังคมจึงตกอยู่ที่ พระสงฆ์รูปใดรูปหนึ่ง จึงเป็นเรื่องยากพอสมควรที่ทำให้บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม กระทำได้เต็มที่อย่างแท้จริง จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๘ และน้อยที่สุด คือ พระสงฆ์ควรมีการร่วมมือกับท้องถิ่นภาคส่วนต่าง ๆ ในการร่วมกันรณรงค์ ให้ประชาชนอนุรักษ์ เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานความพอเพียง จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๖

๔.๕ สรุปผลการสัมภาษณ์บุคคลเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

การสัมภาษณ์นี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษารวบรวมข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ใน ๓ ด้าน คือ ด้านการจัดระเบียบสังคม ด้านการพัฒนาสังคม และ ด้านเศรษฐกิจ ซึ่งสรุปบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๙ ท่าน ดังนี้

๑. พระครูอนุกฤษฎ์พัชรกิจ	รองเจ้าคณะอำเภอหล่มสัก วัดศรีมงคล
๒. พระครูโกศลพัชราศัย	เจ้าตำบลหล่มสัก เขต ๑ วัดทุ่งจันทร์สมุทร
๓. พระครูสิริพัชรโรทัย	เจ้าคณะตำบลตาลเดี่ยว วัดอินทร์เทชะสว่างวราราม
๔. นายปรกรณ์ เบ้าชาลี	ปลัดเทศบาลตำบลตาลเดี่ยว
๕. นายศักดิ์เพชร นามสิมมา	หัวหน้าฝ่ายอำนวยการเทศบาลตำบลตาลเดี่ยว
๖. นางธีราภรณ์ ยวงคำ	ผู้อำนวยการกองคลังเทศบาลตำบลตาลเดี่ยว
๗. นายธวัชชัย สนั่นเมือง	ประชาชนตำบลตาลเดี่ยว
๘. นายพรชัย ไชยมา	ประชาชนตำบลตาลเดี่ยว
๙. นายทวีวุธ แก้วยม	ประชาชนตำบลตาลเดี่ยว

ผลการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) สามารถสรุปผลโดยจำแนกตามรายด้านของการวิจัยดังนี้

๔.๕.๑ ด้านการจัดระเบียบสังคม

พระสงฆ์มีบทบาทการจัดระเบียบสังคมได้ร่วมกับประชาชนอาจเป็นลักษณะของการประชุมริเริ่มแผนการพัฒนา^๑ ซึ่งไม่ก้าวล่วงวินัยที่พระสงฆ์สามารถดำเนินการได้ ส่วนสมาชิกผู้ร่วมสนทนากลุ่มที่ยังกล่าวเน้นย้ำว่า การได้รับนิมนต์จากประชาชนให้เข้าร่วมก็เป็นโอกาสอีกอย่างหนึ่ง^๒

พระสงฆ์เข้าร่วมการพัฒนา ในเรื่องที่ชาวบ้านเห็นสมควรกับบทบาทของพระสงฆ์ การร่วมประชุมคือ การแสวงหาแนวทางการริเริ่มการพัฒนาร่วมกันระหว่างชุมชนกับพระสงฆ์^๓ พระสงฆ์ส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือ ที่สำคัญหากการพัฒนาของพระสงฆ์เป็นส่วนหนึ่งที่ปรากฏชัดว่า ท้องถิ่นเกิดการพัฒนายขึ้นอย่างเห็นได้ผ่านการยอมรับจากทุกฝ่าย^๔

มีการละเลยหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งส่งผลให้พระสงฆ์ได้บังคับบัญชา mong หรือเกิดความรู้สึกว่าท่านไม่จริงจังต่อภาระงาน โดยไม่มีการประสานงานและส่งเสริมเท่าที่ควร^๕ เป็นการจัดระเบียบองค์กรสงฆ์ไม่มีความเหมาะสม ขาดระบบระเบียบที่แน่นอนชัดเจน^๖ ที่สำคัญสังคมสงฆ์ถูก

^๑ สัมภาษณ์, นายปรกรณ์ เบ้าชาลี, ๑๒ มกราคม ๒๕๕๙.

^๒ สัมภาษณ์, นายพรชัย ไชยมา, ๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^๓ สัมภาษณ์, นางธีราภรณ์ ยวงคำ, ๑๒ มกราคม ๒๕๕๙.

^๔ สัมภาษณ์, นายศักดิ์เพชร นามสิมมา, ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๘.

^๕ สัมภาษณ์, พระครูโกศลพัชราศัย, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘.

^๖ สัมภาษณ์, พระครูอนุกฤษฎ์พัชรกิจ, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘.

ระบบอุปถัมภ์ครอบงำ ทำให้ยึดติดในอำนาจ วัตถุตอบแทน และยังมีระบบพรรคพวก บางครั้งสายการบังคับบัญชาของแต่ละส่วนในการรับผิดชอบส่วนงานขาดการติดต่อประสานงานระหว่างกัน^๗

พระสงฆ์จะดำเนินการทุกอย่างโดยไม่มีความเห็นชอบหรือความร่วมมือหรือไม่ได้รับนิมนต์จากประชาชนคงเป็นไปไม่ได้^๘ ขณะเดียวกันหากเป็นชุมชนเมืองพระสงฆ์ก็มีบทบาทการพัฒนาชุมชนน้อยลง^๙

๔.๕.๒ ด้านการพัฒนาสังคม

พระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนโดยกำหนดจุดประสงค์ที่จะพูดไว้ คือ เจริญปฏิบัติการ คือเอาประสบการณ์การทำงานมาทำการพัฒนาให้มันดีขึ้น ความภาคภูมิใจที่กระทำและที่เราจะลงไปทำเชิงบูรณาการ^{๑๐} สำหรับที่ทำงาน ที่อยู่จะมีปัญหา มีความขัดข้องไม่สะดวกสบายด้วยประการต่าง ๆ จะได้แก้ไข จะได้ปรับปรุงให้เกิดความพอเหมาะพอดี^{๑๑} และพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนจะต้องมีความร่วมมือกับผู้ใหญ่บ้าน กำนัน พร้อมทั้งประชาชนด้วยอาจมีการพัฒนาได้ในสังคม^{๑๒}

การพัฒนาสังคม จะต้องพัฒนาสุขภาพตั้ง ๔ อย่างคือ ๑. สุขภาพร่างกาย ๒. สุขภาพจิต ๓. สุขภาพสิ่งแวดล้อมและสังคม ๔. สุขสติปัญญา แล้วก็เป้าหมายในการพัฒนาชุมชนไม่ว่าจะเป็นชุมชนชนบท อยู่ตรงไหนเรากำหนดเป้าหมายว่า ให้คนรู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหาจนกว่าเขาจะคิดได้ ทำได้ แก้ปัญหาได้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น คิดถูก ทำถูก แก้ปัญหาถูกด้วยตัวของเขาเอง นั่นแหละ เรียกว่าบรรลุเป้าหมาย^{๑๓}

พระสงฆ์ต้องมีปรัชญาในการพัฒนาสังคมได้ดี โดยเน้นหลักธรรม คำสั่งสอนให้มีความซื่อสัตย์รับผิดชอบต่อหน้าที่โดยสำนึกถึงความผิดชอบชั่วดีเป็นที่ตั้ง^{๑๔} จึงเห็นได้ว่าแนวทางการพัฒนาสังคมได้แท้จริงคือ การสร้างชุมชนธรรมะ สังคมธรรมะ หรือหมู่บ้านธรรมะให้ถึงพร้อมทั้งการตอบสนองทางวัตถุ โดยที่ชาวบ้านมีจิตใจเป็นธรรม มีความเพียงพอและปฏิบัติธรรมเพื่อความสงบสันติสุขของสังคม ชีวิตชุมชนจะสงบร่มเย็น^{๑๕}

พระสงฆ์มีความรู้ความสามารถ ขณะถ่ายทอดต้องมาจากความมั่นใจและสร้างศรัทธาเชื่อมั่น ต้องมีจิตใจกว้างขวาง มีความโปร่งใสในการทำงาน ทุกฝ่ายสามารถตรวจสอบงบประมาณได้^{๑๖}

พระสงฆ์ต้องมีความรู้ความสามารถกล้าเสียสละที่จะนำพาฆราวาสปฏิบัติ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับบุคลิกของพระสงฆ์แต่ละรูปเช่นเดียวกัน โดยรวมแล้วเรียกว่าจิตสำนึกในสถานภาพความเป็นภิกษุ^{๑๗}

^๗ สัมภาษณ์, พระครูสิริพัชรโรทัย, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๘.

^๘ สัมภาษณ์, นายธวัชชัย สนั่นเมือง, ๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^๙ สัมภาษณ์, นายทวีรุธ แก้วยม, ๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๐} สัมภาษณ์, พระครูโกศลพัชราศัย, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘.

^{๑๑} สัมภาษณ์, นายปรกรณ์ เป้าชาติ, ๑๒ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๒} สัมภาษณ์, นางธีรารัตน์ ยวงคำ, ๑๒ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๓} สัมภาษณ์, พระครูอนุกฤษัฒพัชรกิจ, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘.

^{๑๔} สัมภาษณ์, พระครูสิริพัชรโรทัย, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๘.

^{๑๕} สัมภาษณ์, นายพรชัย ไชยมา, ๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๖} สัมภาษณ์, นายศักดิ์เพชร นามสิมมา, ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๘.

^{๑๗} สัมภาษณ์, นายธวัชชัย สนั่นเมือง, ๘ มกราคม ๒๕๕๙.

พระสงฆ์จะมีบทบาทต่อสังคมได้ประชาชนในชุมชนต้องเห็นความสำคัญและสนับสนุน พระสงฆ์ที่มีวัตรปฏิบัติที่ถูกต้องซึ่งก็ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของลักษณะงาน โดยมีความต้องการของประชาชนในพื้นที่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย^{๑๘}

๔.๕.๓ ด้านเศรษฐกิจ

พระสงฆ์เห็นความสำคัญด้านเศรษฐกิจเป็นแนวทางสำคัญมากในการดำเนินชีวิตของประชาชนทั้งหลาย การเห็นปัญหาของตนเองและปัญหาของหมู่บ้านจึงพบว่าความยากจน ความแห้งแล้ง ความทุกข์ยากและความเดือดร้อนของคนในหมู่บ้าน^{๑๙} ส่วนหนึ่งมาจากสภาพของลมฟ้าอากาศ ฝนฟ้าไม่ตกต้องตามฤดูกาล ชาวบ้านไม่มีทุนทำกิน^{๒๐} เป็นหนี้เป็นสินดอกเบี้ยแพงการเก็งกำไรของพ่อค้าคนกลางในตลาดที่ราคาสินค้าราคาถูกกดให้ต่ำลง^{๒๑} และอีกส่วนหนึ่งมาจากชาวบ้านที่ต้องสูญเสียไปกับอบายมุขทั้งปวง^{๒๒}

พระสงฆ์จึงให้สติชาวบ้านให้เห็นถึงเหตุแห่งทุกข์ในที่สุดชาวบ้านมีปัญญาสามารถเลิกอบายมุขได้ในที่สุด^{๒๓} ชาวบ้านกำลังเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจอย่างรุนแรง มีหนี้สินตกทอดมาหลายชั่วคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชาวบ้านเป็นผู้ทำนาแต่ไม่มีข้าวจะกิน^{๒๔} พระสงฆ์จึงจัดกิจกรรมนำพระและเถรทำนา เพื่อมิให้ชาวบ้านต้องหิวต่ออาหารที่นำมาทำบุญสุนทาน^{๒๕} และเป็นการแบ่งเบาความทุกข์ยากของชาวบ้านไปด้วย ในขณะเดียวกันก็คิดหาวิธีที่จะชะลอการขายข้าวในช่วงที่เก็บเกี่ยวใหม่ซึ่งมีราคาตกต่ำ^{๒๖}

พระสงฆ์จึงได้รวบรวมเงินที่ชาวบ้านบริจาคในการทำบุญทั้งหมดที่มีอยู่โดยคิดว่า เงินของวัดคือเงินของชาวบ้านนำเงินไปแก้ปัญหาให้ชาวบ้าน และมีผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ เช่น ปลูกพืชสมุนไพร การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก เพื่อช่วยประชาชนทำนาให้ได้ผลดีในการทำนาแบบธรรมชาติ^{๒๗}

^{๑๘} สัมภาษณ์, นายทวีรุธ แก้วยม, ๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๙} สัมภาษณ์, นายศักดิ์เพชร นามสิมมา, ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๘.

^{๒๐} สัมภาษณ์, นายปรกรณ์ เบ้าชาติ, ๑๒ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๒๑} สัมภาษณ์, นางธีราภรณ์ ยวงคำ, ๑๒ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๒๒} สัมภาษณ์, นายพรชัย ไชยมา, ๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๒๓} สัมภาษณ์, นายธวัชชัย สนั่นเมือง, ๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๒๔} สัมภาษณ์, นายทวีรุธ แก้วยม, ๘ มกราคม ๒๕๕๙.

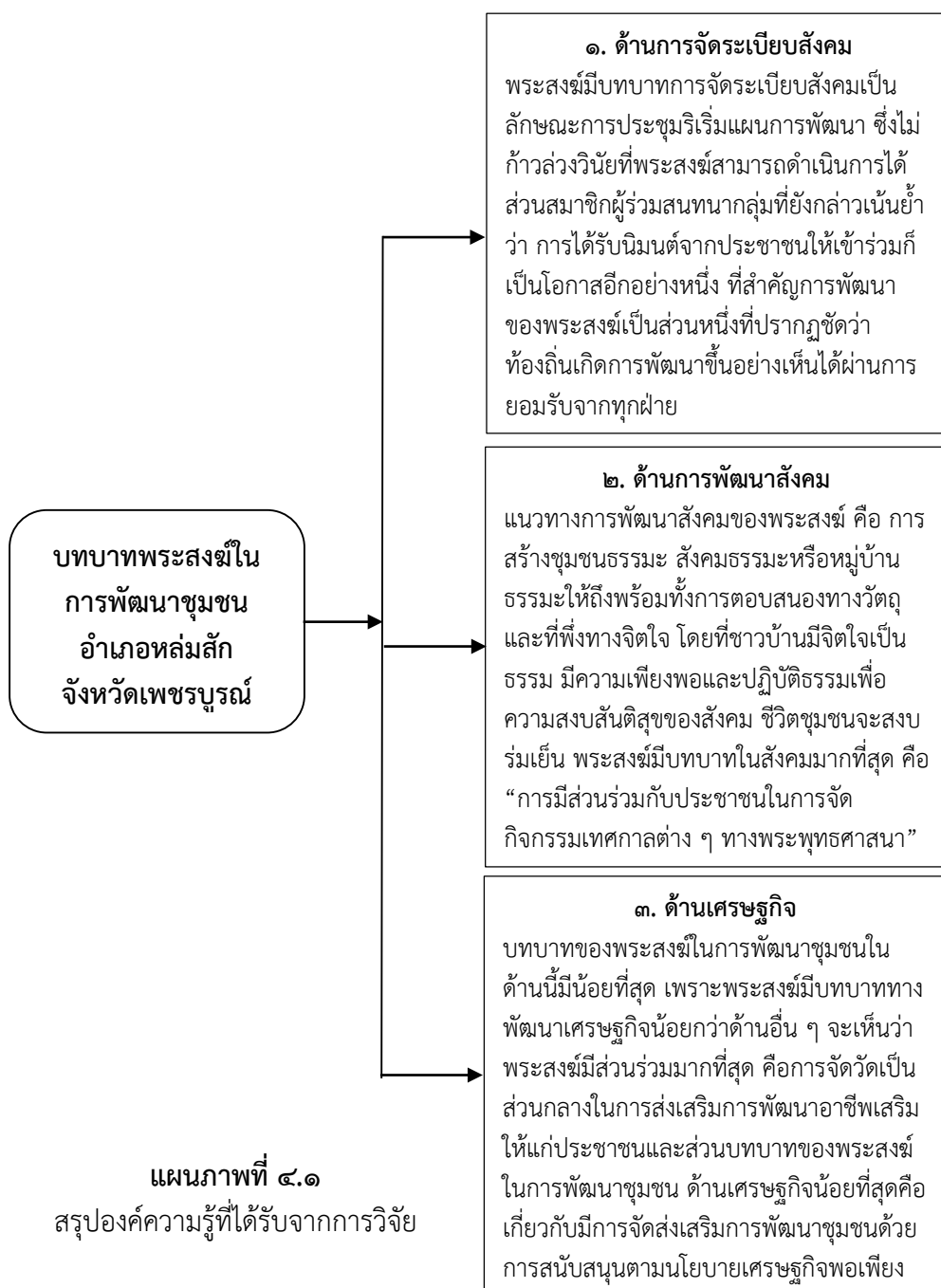
^{๒๕} สัมภาษณ์, พระครูโกศลพัชราภัย, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘.

^{๒๖} สัมภาษณ์, พระครูอนุรักษ์พัชรกิจ, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘.

^{๒๗} สัมภาษณ์, พระครูสิริพัชรโรทัย, ๘ ธันวาคม ๒๕๕๘.

๔.๖ สรุปองค์ความรู้การวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์” ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ในการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนและใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าจะสามารถทำให้ทราบถึงบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้เป็นอย่างดี และมีผลประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนแต่ละด้านแตกต่างกัน คือ ด้านการจัดระเบียบสังคม มากที่สุด รองลงมา ด้านการพัฒนาสังคม และด้านเศรษฐกิจ ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๑

จากแผนภาพ ๔.๑ แสดงให้เห็นถึงบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จะสามารถทำให้ทราบถึงบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน และมีผลประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนแต่ละด้านแตกต่างกัน คือ ด้านการจัดระเบียบสังคม มากที่สุด รองลงมา ด้านการพัฒนาสังคม และด้านเศรษฐกิจ ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ คือ

๑. ด้านการจัดระเบียบสังคม คือ พระสงฆ์มีบทบาทการจัดระเบียบสังคมเป็นลักษณะการประชุมริเริ่มแผนการพัฒนา ซึ่งไม่ก้าวล่วงวินัยที่พระสงฆ์สามารถดำเนินการได้ ส่วนสมาชิกผู้ร่วมสนทนากลุ่มที่ยังกล่าวเน้นย้ำว่า การได้รับนิมนต์จากประชาชนให้เข้าร่วมก็เป็นโอกาสอีกอย่างหนึ่ง ที่สำคัญการพัฒนาของพระสงฆ์เป็นส่วนหนึ่งที่ปรากฏชัดว่า ท้องถิ่นเกิดการพัฒนาขึ้นอย่างเห็นได้ผ่านการยอมรับจากทุกฝ่าย

๒. ด้านการพัฒนาสังคม คือ แนวทางการพัฒนาสังคมของพระสงฆ์ คือ การสร้างชุมชนธรรมะ สังคมธรรมะหรือหมู่บ้านธรรมะให้ถึงพร้อมทั้งการตอบสนองทางวัตถุ และที่พึงทางจิตใจ โดยที่ชาวบ้านมีจิตใจเป็นธรรม มีความเพียงพอและปฏิบัติธรรมเพื่อความสงบสันติสุขของสังคม ชีวิตชุมชนจะสงบร่มเย็น พระสงฆ์มีบทบาทในสังคมมากที่สุด คือ “การมีส่วนร่วมกับประชาชนในการจัดกิจกรรมเทศกาลต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา”

๓. ด้านเศรษฐกิจ คือ บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในด้านนี้น้อยที่สุด เพราะพระสงฆ์มีบทบาททางพัฒนาเศรษฐกิจน้อยกว่าด้านอื่น ๆ จะเห็นว่าพระสงฆ์มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การจัดวัดเป็นส่วนกลางในการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพเสริมให้แก่ประชาชนและส่วนบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจน้อยที่สุดคือเกี่ยวกับการจัดส่งเสริมการพัฒนาชุมชนด้วยการสนับสนุนตามนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง